नदीजलप्रतिच्छन्नः पर्व्वतैश्चाभ्रसन्निभैः । पुरैश्च विविधाकारै रम्यैर्जनपदैस्तथा ।
वृक्षैः पुष्पफलोपेतैः सम्पन्नधनधान्यवान् । लवणेन समुद्रेण समन्तात् परिवारितः । १९०
यथा हि पुरुषः पश्येदादर्शे मुखमात्मनः । एवं सुदर्शनद्वीपो दृश्यते चन्द्रमण्डले ।
द्विरंशे पिप्पलस्तत्र द्विरंशे च शशो महान् । सर्व्वौषधिसमावायः सर्व्वतः परिवारितः ।
आपस्ततोऽन्या विज्ञेया शेषः सङ्क्षेप उच्यते । ततोऽन्य उच्यते चायमेनं संक्षेपतः शृणु ।
इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्व्वणि जम्बूखण्डविनिर्म्माणपर्व्वणि सुदर्शनद्वीपवर्णने पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ उक्तो द्वीपस्य संक्षेपो विधिवत् बुद्धिमंस्त्वया । तत्त्वज्ञस्यासि सर्व्वस्य विस्तरं ब्रूहि सञ्जय ।
यावान् भूम्यवकाशोऽयं दृश्यते शशलक्षणे । तस्य प्रमाणं प्रब्रूहि ततो वक्ष्यसि पिप्पलं । १९५
एवमुक्तः स राज्ञा तु सञ्जयो वाक्यमब्रवीत् ।
॥ सञ्जय उवाच ॥ प्रागायता महाराज षडेते पर्व्वताः समाः । अवगाढा ह्युभयतः समुद्रौ पूर्व्वपश्चिमौ ।
हिमवान् हेमकूटश्च निषधश्च नगोत्तमः । नीलश्च वैदूर्य्यमयः श्वेतश्च शशिसन्निभः ।
सर्व्वधातुपिनद्धश्च शृङ्गवान्नाम पर्व्वतः । एते वै पर्व्वता राजन् सिद्धचारणसेविताः ।
तेषामन्तरविष्कम्भो योजनानि सहस्रशः । तत्र पुण्या जनपदास्तानि पुण्यानि भारत । २००
वसन्ति तेषु सत्त्वानि नानाजातीनि सर्व्वशः । ददन्तु भारतं वर्षं ततो हैमवतं परं ।
हेमकूटात् परञ्चैव हरिवर्षं प्रचक्षते । दक्षिणेन तु नीलस्य निषधस्योत्तरेण तु ।
प्रागायतो महाभाग माल्यवान्नाम पर्व्वतः । ततः परं माल्यवतः पर्व्वतो गन्धमादनः ।
तेनैव क्रमयोगेन पर्व्वतो गन्धमादनः । परिमण्डलस्तयोर्मध्ये मेरुः कनकपर्व्वतः ।
आदित्यतरुणाभासो विधूम इव पावकः । योजनानां सहस्राणि षोडशाधः किल स्मृतः । २०५
उच्चैश्च चतुराशीतिर्योजनानां महीपते । ऊर्द्ध्वमधश्च तिर्य्यक्च लोकानावृत्य तिष्ठति ।
तस्य पार्श्वेष्वमी द्वीपाश्चत्वारः संश्रिता विभो । भद्राश्वः केतुमालश्च जम्बुद्वीपश्च भारत ।
उत्तराश्चैव कुरवः कृतपुण्यप्रतिश्रयाः । विहगः सुमुखो यस्तु सुपर्णस्यात्मजः किल ।
स वै विचिन्तयामास सौवर्णान् वीक्ष्य वायसान् । मेरूत्तममध्यानामधमानाञ्च पक्षिणां ।
अविशेषकरो यस्मात्तस्मादेनं त्यजाम्यहं । तमादित्योऽनुपर्य्येति सततं ज्योतिषाम्बरः । २१०
चन्द्रमाश्च सनक्षत्रो वायुश्चैव प्रदक्षिणः । स पर्व्वतो महाराज दिव्यपुष्पफलान्वितः ।
भवनैरावृतः सर्व्वैर्जाम्बूनदपरिष्कृतैः । तत्र देवगणा राजन् गन्धर्व्वासुरराक्षसाः ।
अप्सरोगणसंयुक्ता शैले क्रीडन्ति सर्व्वदा । तत्र ब्रह्मा च रुद्रश्च शक्रश्चापि सुरेश्वरः ।
समेत्य विविधैर्यज्ञैर्यजन्तेऽनेकदक्षिणैः । तुम्बुरुर्नारदश्चैव विश्वावसुर्हाहा हूहू ।
अभिगम्यामरश्रेष्ठास्तुष्टुवुर्व्विविधैस्तवैः । सप्तर्षयो महात्मानः कश्यपश्च प्रजापतिः । २१५
तत्र गच्छन्ति भद्रन्ते सदा पर्व्वणि पर्व्वणि । तस्यैव मूर्द्ध्न्युशनाः काव्यो दिवि महीपते ।
हैमानि तस्य रत्नानि तस्यैते रत्नपर्व्वताः । तस्मात् कुबेरो भगवांश्चतुर्थं भागमश्नुते ।